

VOORSTEL

Adviescommissie 29 maart 2016
Dagelijks bestuur 14 april 2016
Algemeen bestuur 12 mei 2016

agendapunt 4

Vorbereid door Miriam Brouwer (programmanager)
Bijlage Memorandum gebiedsfonds Spaarnwoude – Roelof Balk, SlimmeVos.nl

OPRICHTING GEBIEDSFONDS SPAARNWOUDE

Staatsbosbeheer (SBB) en Recreatieschap Spaarnwoude willen samen een gebiedsfonds inrichten voor Spaarnwoude. Zo'n gebiedsfonds kan gebruikt worden om middelen onder te brengen voor investeringen en projecten die het recreatiegebied Spaarnwoude kunnen versterken. De vraag is hoe dit Gebiedsfonds Spaarnwoude het beste vormgegeven kan worden, zowel financieel als qua aansturing en reikwijdte.

Het algemeen bestuur besluit

- 1. In te stemmen met het voorstel om het gebiedsfonds Spaarnwoude voorlopig alleen te gebruiken als fonds om eigen projecten van SBB en/of het recreatieschap te financieren;**
- 2. Daartoe te kiezen voor een eenvoudige administratieve opzet van het fonds;**
- 3. Akkoord te gaan met het voorstel om de inrichting en activering van de projectrekening verder uit te werken.**

Onderbouwing besluit

Uit de voorbereidende gesprekken, notities en (terugkoppeling van) bijeenkomsten is geconcludeerd dat de ambities en verwachtingen voor het Gebiedsfonds Spaarnwoude op korte termijn nog bescheiden zijn. Het voorstel is daarom om op dit moment te kiezen voor een eenvoudige, administratieve opzet voor het Gebiedsfonds Spaarnwoude en deze voorlopig alleen te gebruiken om eigen projecten van SBB of het recreatieschap te financieren (zie bijlage).

Omwillen van efficiency is het aan te bevelen bij één van beide partijen (SBB of recreatieschap) een Projectrekening Gebiedsfonds Spaarnwoude in te richten, waarover de externe accountant een specifieke projectcontrole verricht voor het financiële beheer. Op voorhand is er geen voorkeur voor één van beide partijen om de administratieve rekening in te richten, maar mogelijk kunnen daar interne reglementen of handelingskaders van kracht zijn die dat al dan niet mogelijk maken. Mocht dat om formele redenen nodig zijn, dan kan ook gekozen worden voor een externe fondsbeheerder, bijvoorbeeld het Nationaal Groenfonds.

Voor de realisatie van bovenstaand voorstel, de inrichting en activering van de Projectrekening Gebiedsfonds Spaarnwoude, zijn vervolgstappen nodig (zie bijlage). Het gehele traject, inclusief de bestuurlijke goedkeuring, zou in 3 tot 6 maanden afgerond moeten kunnen zijn.

Bijdrage aan schapsdoelen

- Duurzaam beheer bestaande gebied;
- Behoud van de maatschappelijke functie en vergroten maatschappelijk draagvlak;
- Behoud van een aantrekkelijk recreatiegebied door ontwikkeling.

Juridische consequenties

De spelregels omtrent de aanwending van de middelen uit het Gebiedsfonds moeten nog verder worden uitgewerkt.

Bestuurlijke achtergrond AB besluit 2015/29 23-09-2015

Het algemeen bestuur heeft besloten:

1. De 1e fase van verkenning van een nieuwe samenwerkingsvorm tussen Staatsbosbeheer en Recreatieschap Spaarnwoude positief te beoordelen en deze samenwerking voort te willen zetten;
2. Hierom de gang naar de rechter in de zaak Schipholgedupeerden te staken en de gelden uit het depot onder te brengen in een gezamenlijk gebiedsfonds van het recreatieschap en Staatsbosbeheer;
3. Gezamenlijk met Staatsbosbeheer een werkwijze en reglement vast te stellen voor het gebruik van het gebiedsfonds;
4. De voorgestelde projecten verder uit te werken om vervolgens deels uit het gebiedsfonds te financieren en ook gelden van derden te zoeken om de projecten te financieren;
5. In fase 2 van de samenwerking tussen Staatsbosbeheer en het recreatieschap in ieder geval
 - a) kennis uit te wisselen;
 - b) het toetsingskader voor het toestaan van nieuwe en uitbreiding van bestaande grond-uitgiften opnieuw gezamenlijk vast te stellen;
 - c) scenario's uit te werken om bewoners en bedrijven in het gebied uitzicht te geven op een passende termijn en voorwaarden van een ondererfpachtcontract(verlenging) na het einde van de looptijd van het erfpachtcontract tussen het recreatieschap en Staatsbosbeheer;
 - d) tot een duurzame oplossing te komen voor beheer en exploitatie van de recreatiegebieden Groene Weelde en Boseilanden in de gemeente Haarlemmermeer
 - e) te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de financieringsmogelijkheden van het groen in Spaarnwoude te vergroten, waaronder het verkennen van de mogelijkheden voor het genereren van (private) geldstromen naar het gebiedsfonds.
6. Een persbericht te laten uitgaan over de samenwerking tussen het recreatieschap en Staatsbosbeheer.

Communicatie

Publiceren van dit voorstel op de website voor de AB-vergadering en het besluit na de AB vergadering. Meedelen van het besluit aan SBB.

Externe betrokkene

SBB – mede eigenaar van het gebiedsfonds

Opmerkingen AC
29 maart 2016

De adviescommissie adviseert conform het voorstel

- 1. In te stemmen met het voorstel om het gebiedsfonds Spaarnwoude voorlopig alleen te gebruiken als fonds om eigen projecten van SBB en/of het recreatieschap te financieren;*
- 2. Daartoe te kiezen voor een eenvoudige administratieve opzet van het fonds;*
- 3. Akkoord te gaan met het voorstel om de inrichting en activering van de projectrekening verder uit te werken.*

Opmerkingen DB
14 april 2016

Het dagelijks bestuur besluit het voorstel te agenderen voor het AB.

Akkoord programmamanager
In overleg met manager Advies

Miriam Brouwer
Wim Nieuwenhuis

SlimmeVos.nl

Oprichting Gebiedsfonds Spaarnwoude

Memorandum d.d. 5 maart 2016

Aan: Initiatiegroep Gebiedsfonds Spaarnwoude, provincie Noord-Holland

Van: Roelof Balk¹, SlimmeVos.nl

- 1) Staatsbosbeheer (SBB) en het Recreatieschap Spaarnwoude overwegen om samen een gebiedsfonds in te richten voor het natuur- recreatiegebied Spaarnwoude, daartoe aangemoedigd door de provincie Noord-Holland. Zo'n gebiedsfonds kan gebruikt worden om middelen onder te brengen voor investeringen en projecten die het natuur- en recreatiegebied Spaarnwoude kunnen versterken. Hieronder begrepen zijn de middelen die door het Rijk beschikbaar gesteld zijn als compensatie voor de aanleg van de vijfde baan van Schiphol. De vraag is hoe dit Gebiedsfonds Spaarnwoude het beste vormgegeven kan worden, zowel financieel als qua aansturing en reikwijdte. Dit memorandum geeft daar richting aan op basis van praktijkervaringen met gebiedsfondsen in Nederland en mondt uit in een concreet voorstel, dat is overgenomen door de Initiatiegroep Gebiedsfonds Spaarnwoude in de vergadering van 3 maart 2016.
- 2) In Nederland is zeer veel ervaring opgedaan met gebiedsfondsen. Zij zijn er letterlijk in alle soorten en maten: met alleen publiek geld, alleen privaat geld, of in een mengvorm van publiek en privaat. Voor een grootschalige toepassing met overeenkomstig groot financieel belang, of voor een zeer kleinschalig specifiek gebied met een beperkte financiële omvang. Met een status van een eigen rechtspersoon (doorgaans een stichting) of in de vorm van een bestemmingsfonds als onderdeel van een bestaande organisatie. Toegerust met een professionele uitvoeringsorganisatie of geheel draaiend op de inzet van enkele vrijwilligers. Voor landschaps- of natuurbeheer of voor investeringen. Wat is een optimale vormgeving voor een gebiedsfonds? Welke vorm is passend voor Spaarnwoude? Dat is helemaal afhankelijk van het doel wat men beoogt ermee te bereiken. Oftewel, in goed hollands gezegd: *structure follows strategy*.
- 3) Voor de inrichting kunnen we twee tegenoverliggende stereotypes of 'uitersten' onderscheiden:
 - a) Een lichte vorm, eenvoudig, zonder eigen rechtspersoonlijkheid, als administratieve rekening (bestemmingsfonds) ondergebracht bij één bestaande partij, met besluitvorming in de lijnorganisatie of als projectstructuur. Randvoorwaarden en afspraken worden vastgelegd in een vormvrij Reglement of (bij meerdere partijen) in een Overeenkomst tussen partijen.
 - b) Een steviger vorm, met een eigen rechtspersoonlijkheid en statuten, formele verantwoordingslijn, eigen project- of organisatieaansturing en meerjarige continuïteit.

Vorm a is eenvoudiger en goedkoper in te richten dan vorm b, maar vorm b biedt meer mogelijkheden met betrekking tot fondsenwerving, externe financiering en publiekelijke profilering. In de praktijk bestaat er een rijke schakering aan tussenvormen en varianten tussen deze twee uitersten. In sommige gevallen zijn ook fiscale aspecten aan de orde.

¹ De opsteller van dit Memorandum is o.a. voormalig directeur van het Nationaal Groenfonds en voormalig directeur van Fondsenbeheer Nederland. Hij is door de provincie Noord-Holland als adviseur bij de initiatiegroep betrokken vanwege zijn jarenlange ervaring met gebiedsfondsen en publiek-private financiering. Zijn achtergrond, CV en publicaties zijn te vinden op www.slimmevos.nl.

- 4) Om tot een weloverwogen keuze te komen voor het Gebiedsfonds Spaarnwoude, zou ik vier kernpunten willen onderscheiden waarover een uitspraak van de initiatiefnemers gewenst is over doel en reikwijdte ervan.
- a) De herkomst van de middelen
 - b) De besteding van de middelen
 - c) De gewenste continuïteit
 - d) De beoogde profilering en positionering
- 5) Daarbij zijn de onderstaande vragen richtinggevend. Tezamen vormen deze een handzaam *Afwegingskader voor Gebiedsfondsen*. Naarmate meer vragen in onderstaande lijst met 'ja' worden beantwoord, is de steviger vorm meer op zijn plaats.

1. herkomst van de middelen

- het huidige, reeds bekende bedrag van (publieke) middelen?
- ook nog andere (publieke) middelen van de oprichters?
- ook middelen van andere publieke partijen dan de initiatiefnemers?
- ook middelen van particulieren, sponsors, fondsen?
- actieve fondsenwerving onder publiek?

2. besteding van de middelen

- aan een beperkt aantal, tevoren benoemde projecten of categorieën van uitgaven?
- naast de 'eigen' projecten (van SBB en Recreatieschap) ook nog aan projecten van derden?
- Worden er open inschrijvingen verwacht voor projecteninitiatieven ten bate van het gebied, voor derden die een beroep op het fonds willen doen?
- Komen er, naast bijdragen a fonds perdu, wellicht ook andere vormen van ondersteuning zoals het verstrekken van leningen?
- Wordt er competitie verwacht tussen aanvragers (derden) die een objectieve, controleerbare beoordeling nodig heeft?

3. Continuïteit

Is de tijdshorizon:

- in ieder geval een overgangs- of inwerkperiode, om ervaring op te doen?
- nu al in te regelen voor een periode van 2 tot 5 jaar?
- nu (ook) al in te regelen voor een duurzame periode van minstens 5 jaar ?

4. Profilering en positionering

Welke profilering is wenselijk:

- weinig publiciteit, een fonds achter de schermen (in elk geval voorlopig)?
- wel (enige) publiciteit, maar profileren als 'intern' fonds van bestaande organisatie(s)?
- duidelijk profileren als een extern fonds met een eigen doelstelling en gezicht?
- duidelijk profileren als een extern fonds en als formeel goed doel (ANBI status)?

- 6) Uit de voorbereidende gesprekken, notities en (terugkoppeling van) bijeenkomsten concluderen wij dat de ambities en verwachtingen voor het Gebiedsfonds Spaarnwoude op korte termijn nog bescheiden zijn. Per kernpunt luidt het antwoord op bovenstaande vragen slechts één tot twee keer 'Ja'. SBB en het Recreatieschap willen het fonds vooral gaan gebruiken als financiële tool om de reeds beschikbaar gestelde compensatiegelden te activeren, ten bate van (in eerste instantie) een beperkt aantal, reeds gedefinieerde projecten die SBB en het Recreatieschap zelf willen initiëren en uitvoeren. Mogelijk kunnen reeds bestaande geldstromen aan het fonds worden

toegevoegd als dat voordelen oplevert, maar er zijn geen concrete plannen om op overzienbare termijn tot actieve fondsenwerving te komen vanuit het Gebiedsfonds. Evenmin is het (op dit moment) de bedoeling dat andere investeerders of initiatiefnemers in de gelegenheid worden gesteld een beroep te doen op het fonds. Tegen deze achtergrond leeft bij deze partijen en in deze fase ook weinig urgentie om het 'Gebiedsfonds Spaarnwoude' extern krachtig te willen profileren bij een breder publiek: noch bij mogelijke cofinanciers of kapitaalverschaffers, noch bij mogelijke initiatiefnemers in het gebied om plannen in te dienen.

Wel is er behoefte aan een set van duidelijke spelregels omtrent het toewijzen en benutten van de middelen. Dat betreft niet alleen het toewijzen van middelen aan projecten, maar ook het per project bepalen welke interne en externe kosten in aanmerking komen voor een vergoeding c.q. financiering uit het Gebiedsfonds. Omdat het bij de huidige (compensatie)middelen al over aanzienlijke bedragen gaat, is ook een adequate verantwoording achteraf over de besteding van middelen van belang.

- 7) Provincie Noord-Holland heeft op termijn grotere ambities uitgesproken als het gaat om de betekenis en impact die het Gebiedsfonds Spaarnwoude kan hebben, ook als voorbeeld voor andere (recreatie)gebieden, bijvoorbeeld op het gebied van fondsenwerving. Zo maakt het opzetten van een landschapsfonds ook onderdeel uit van de Actieagenda Metropoolregio Amsterdam in de ontwikkelrichting Verbetering leefkwaliteit². Het Gebiedsfonds Spaarnwoude zou daarvoor een interessante pilot kunnen zijn. Anderzijds respecteert de provincie de perceptie van SBB en het Recreatieschap in deze fase en heeft de provincie begrip voor de wens om eerst eens op bescheiden schaal 'ervaring' op te doen, en niet te veel kosten te willen maken voor de profilering en ontwikkeling van het Gebiedsfonds.
- 8) Tegen deze achtergrond is het voorstel om op dit moment te kiezen voor een eenvoudige, administratieve opzet voor het Gebiedsfonds Spaarnwoude. Omwille van efficiency is het aan te bevelen bij één van beide partijen (SBB of Recreatieschap) een Projectrekening Gebiedsfonds Spaarnwoude in te richten, waarover de externe accountant een specifieke projectcontrole verricht voor het financiële beheer. Op voorhand is er geen voorkeur voor één van beide partijen om de administratieve rekening in te richten, maar mogelijk kunnen daar interne reglementen of handelingskaders van kracht zijn die dat al dan niet mogelijk maken. Mocht dat om formele redenen nodig zijn, dan kan ook gekozen worden voor een externe fondsbeheerder, bijvoorbeeld Nationaal Groenfonds. Extern beheer brengt evenwel additionele kosten met zich mee, want bij een eenvoudig gebiedsfonds zoals in deze fase wordt voorgesteld naar verwachting vermeden kan worden.
- 9) De spelregels omtrent de aanwending van de middelen uit het Gebiedsfonds dienen te worden neergelegd in een overeenkomst tussen SBB en het Recreatieschap, voor akkoord getekend door de Provincie Noord-Holland. Onderdeel van de spelregels is dat het besluitvormingsproces voor toekenning van projecten zorgvuldig wordt uitgelijnd. Aanbevolen wordt om voor het Gebiedsfonds Spaarnwoude een tri-partite besluitvorming in te richten, gebaseerd op meerderheid van stemmen (SBB, Recreatieschap en provincie). Mocht de provincie geen formele rol willen spelen in de toekenning van specifieke projecten, dan zou gekozen kunnen worden voor een beoordelingscommissie met een onafhankelijke voorzitter, benoemd door de provincie, eventueel op voordracht van beide partijen.
Per gehonoreerd project dient voorts ex ante in beeld gebracht te worden wie projectverantwoordelijke is, welke externe kosten vergoed mogen worden uit de middelen van het Fonds en welke kosten SBB en Recreatieschap voor hun eigen activiteiten in rekening mogen brengen en welke prestaties zij daarvoor moeten leveren (op eventueel tevoren gedefinieerde kostenbasis zoals uurtarieven). Gekozen kan worden voor een systeem van bevoorschotting, of

² Ruimtelijk-Economische Actie-Afenda 2016-2010, Metropoolregio Amsterdam.

juist declaratie achteraf op basis van (externe) facturen en uren- of prestatieverantwoording. Daarbij is het aan te bevelen om aan te sluiten bij de reeds bestaande, gangbare bekostigings- en verantwoordingsmethodieken van SBB en het Recreatieschap.

- 10) Omdat het om een betrekkelijk eenvoudige administratieve controle gaat die ingericht wordt naar de gangbare bekostigings- en verantwoordingsmethodiek, zijn de financiële beheerkosten van het aldus in te richten Gebiedsfonds Spaarnwoude zeer beperkt. De externe kosten bedragen niet meer dan de jaarlijkse projectverklaring van de accountant. De interne administratiekosten zouden tot enkele uren per maand beperkt moeten kunnen blijven.
- 11) Als de Overeenkomst eenmaal is opgesteld en ondertekend, inclusief de spelregels omtrent besluitvorming, projecttoewijzing en –begroting en verantwoording, en de administratieve rekening is ingericht, zijn mij geen redenen bekend die zouden verhinderen om de bestemde compensatiegelden, die nu nog onder de notaris worden aangehouden, over te boeken naar de partij die het Gebiedsfonds gaat beheren. Nadere en gedetailleerde bestudering van de onderliggende documenten die uitbetaling van de compensatiegelden regelen, moet daar definitief uitsluitel over kunnen geven. Zijn de middelen eenmaal overgeboekt, dan kan de projectfinanciering vanuit het Fonds snel gestalte krijgen.
- 12) Voor de realisatie van bovenstaand voorstel, de inrichting en activering van de Projectrekening Gebiedsfonds Spaarnwoude, zijn de volgende vervolgstappen nodig. Het gehele traject, inclusief de bestuurlijke goedkeuring, zou in 3 tot 6 maanden afgerond moeten kunnen zijn.
 - a) Akkoord op bestuurlijk niveau om dit voorstel verder uit te werken
 - b) Detail-check op documentatie Compensatiegeld voor nadere voorwaarden, terugkoppeling naar de beherende notaris
 - c) Check op handelingskaders SBB en Recreatieschap voor fondsbeheer
 - d) Overleg met controllers SBB en Recreatieschap voor technische invulling, voorwaarden en kosten van beheer
 - e) Overleg met externe accountants over inrichting en kosten van de externe projectcontrole
 - f) Keuze fondsbeheerder, inrichting administratieve projectrekening
 - g) Opstellen Samenwerkingsovereenkomst en Reglementen Gebiedsfonds Spaarnwoude
 - h) Bestuurlijke Go / No go (eventueel gemandateerd)
 - i) Opdracht tot overboeking van de middelen
 - j) Operationele start